

Microcosm / MIKROKOZMOS

Netko je nekada rekao da osoba koja voli čitati proživi tisuće života, vidi tisuće mjesta, upozna tisuće različitih ljudi, ljudi koje nikada ne bi sreća ili upoznala, i još k tome upozna i njihove najskrovitije tajne, svjesne ili nesvjesne motive djelovanja, razloge za ljubav, mržnju, poštovanje, prezir itd. Slično se može reći i za ljubitelje filma. Film nas također vodi na mjesta gdje nikada nismo bili, na mjesta gdje možda nikada nećemo, u realnom svijetu, niti biti i omogućuje nam susret sa svijetom i ljudima koji bi nam inače ostali strani i daleki. Ali, šta ako takav jedan svijet postoji na nekoliko metara od nas, ako ne moramo plaćati kartu za neku udaljenu destinaciju, ako ne moramo izigravati turista, a ipak možemo posjetiti mjesto gdje nikada nismo bili i gdje su, zapravo, samo rijetki ikada bili? Jedan potpuno nepoznat svijet na par metara, ili par stotina metara od nas? Prva pomisao je: „Nemoguće“, „Tu je netko ili lud, ili napušten, ili oboje od navedenog, ili se previše druži sa Alisom i često putuje u Zemlju čudesa?“ A možda, ipak?

Redatelj Claude Nuridsany i Marie Perennou, u svom dokumentarcu „Mikrokozmos“, vode nas upravo u takav jedan svijet. Njihov svijet je, kako oni kažu, negdje na Zemlji, ali ta neodređenost uopće nije problem jer gledatelj ima dva izbora pred sobom: jedan je otići s redateljima u njihov predivni svijet, svijet njihovih malih bića i da sve završi na tome, a drugi je, kao što je spomenuto u uvodnom tekstu, pogledati film, a onda pronaći repliku istog takvog svijeta nekoliko stotina metara udaljenog od nas. Ili čak i bliže? Nebitno šta, od navedenog, izaberete, vaša dječija moć čuđenja i divljenja prema ljepoti i organizaciji ovog svijeta, bit će barem djelomično vraćena i obnovljena.

Jeste li ikada vidjeli mrava? Da! A jeste li ikada vidjeli mrava kako pije vodu iz kapljice rose, kapljice koja je gotovo njegove veličine i koja izgleda kao da je nepresušno vrelo, na kome se mogu napojiti nebrojeni mravi?

Jeste li ikada vidjeli pčelu, ili cvijet? Normalno! A, jeste li ikada vidjeli pčelu kako siše nektar iz cvijeta a da se pri tome sav svijet sveo na ta dva objekta, cvijet i pčelu, kadar u kojemu nema ništa drugo – samo pčela uronjena u cvijet. Ne naš svijet, nego pčelin svijet, ne naša perspektiva, nego pčelina perspektiva, ne naše

dimenzije i omjeri, nego pčeline dimenzije i omjeri. Pazite, razlika je ogromna! U „našem“ svijetu, cvijet je nešto lijepo, maleno, u boji i nalazi se bliže ili dalje od nas, negdje u travi ili saksiji, ali u pčelinjem svijetu, cvijet je nešto totalno drukčije. Cvijet je nešto što je možda tri puta veće od vas, nešto u što možete uroniti, nešto u čemu se možete izgubiti, nešto čime se možete nahraniti, nešto čemu ćete se tisućama puta vratiti. Upućeni kažu da jedna pčela, da bi napravila kilogram meda, mora sletjeti na oko milijun cvjetova. Je li još uvijek mislite da mi i pčela na isti način doživljavamo svijet? Ili,

živimo li mi uopće u istom svijetu?

Vidjeli ste bubamaru? A, jeste li ikada vidjeli bubamaru koja se užurbano kreće po jednoj jedinoj vlati trave, koja je prema njoj toliko široka da izgleda kao autoput sa četiri trake? Ili možda bubamaru, kako se na smrt bori s mravom zbog nekih malih stvorenja, koja im predstavljaju plijen, ali prema kojima mrav izgleda kao kolos? I šta mislite, tko pobijedi u sukobu između mrava i bubamare? Borba u četiri runde, prijenos u subotu navečer na Novoj TV! Šalim se, sve je tu, u „Mikrokozmosu“, a vi imate sjedalo u prvom redu. Ili vas možda više zanima kao izgleda seks na „bubamara način“? Ili možda to isto, u scenariju sa dva vinogradska puža?

Neki od ovih prizora su iznimne ljepote, dok će neki možda nekome biti i blago gadjlivi, ukoliko ne vole bube i insekte, ali bila bi ogromna šteta ukoliko ne biste odgledali ove senzacionalne prizore, i one simpatične, i one „manje simpatične“, jer su oboji vizualno fascinantni. Na ovim malim fotografijama je teško to dočarati, jer su dimenzije male pa su bliže stvarnom odnosu stvari, tako da je egzotična ljepota svega snimljenoga izgubljena. Mala ilustracija! Ako zamislimo da imate pristojan kompjuterski ekran ili TV dijagonale 70 cm ili više i gledate sekvence pretvaranja larve u leptira, vi praktički pred očima, na svom TVu, imate leptira od 40-50 cm, ili mrava od 40-50 cm, sa svim pripadajućim detaljima. Cvijet ili pčela zauzimaju čitav ekran vašeg TVa, što je perspektiva, koju, priznat ćete, rijetko vidate i koju je zbilja šteta propustiti. To je ulaznica u

svijet u kojem nikada niste bili, barem ne na takav način, i u kojem, vjerojatno, nećete ni biti, uz tako izravan kontakt, u groplanu.

Meni, osobno, fascinantan je prikaz pauka u lovu na neku nesretnu životinjicu koja se zaplela u njegovu mrežu. Ukoliko ste gledali „Gospodara prstenova“ i scenu kada divovski pauk u pećini lovi Froda u svoju mrežu i umata ga u ljepljivu masu proizvedenu od iste tvari, znat ćete na što mislim. Nakon što se „umatanje“ završi, Frodo izgleda kao živa mumija ili paukovim rječnikom rečeno, on je „obrok za ponijeti“. Scena iz „Mikrokozmosa“ izravno korespondira sa tom scenom iz „Gospodara prstenova“ tako da je sličnost upravo nevjerovatna. Ali, ne gubite iz vida sljedeće: pauk iz „Gospodara prstenova“ je kompjuterski napravljen i

dimenzijama je veći od čovjeka, dok u „Mikrokozmosu“ imate potpuno isti dojam, potpuno iste odnose među plijenom i predatorom, a radi se o najobičnijem pauku od jednog centimetra, kojeg redovito pronalazite u kutovima vaše sobe. Ljepota filma je upravo u tome. Stvari koje svaki dan redovito vidate, prikazane su na tako drukčiji, osebujan i originalan način da gledatelj ima dojam kao da sreće neko fantomsko biće iz fantastičnog filma, a ne, možda, potajnog, stanovnika vlastite sobe sa dugogodišnjim podstanarskim stažem. I još k tome, dobijamo priliku gledati svijet očima tog skrivenog stanovnika naše sobe.

Poznat je mit o Sizifu, koji je bio moćan čovjek u Korintu, ali koji se toliko uzoholio da su ga bogovi kaznili tako što su ga prisilili da gura uzbrdo ogromni kamen, što je iziskivalo ogroman, gotovo nadljudski, napor ali sva kazna nije bila u tome. Kazna je bila u nedostatku svrhe. Kada bi konačno uspio u tom svom

poduhvatu i izgurao taj ogromni kamen na vrh, kamen bi se smjesta skotrljao u podnožje brda, a jadni Sizif bi morao ponovno odraditi isti posao, ovaj put i znanjem znajući, da mu je muka i velika i uzaludna. Prekrasnu ilustraciju ovog mita ćete pronaći u filmu, u liku malog kukca, skarabeja ili kotrljana, koji gura kugle izmeta pred sobom, transportirajući ih tako do svojega skloništa. Kugla je gotovo dva puta veća od njega, tako da je prikaz njegovog ogromnog truda izvanredno vjeran, a scena koja

čitavu stvar vraća u našu perspektivu, prikazujući običan seoski put na kojem se „ništa posebno ne događa“ je zadržavajuća i prekrasno ilustrira čitav film, genijalnost kompletne zamisli. Drama, borba, „nadjudski“ napori tog malog hrabrog bića naprosto nestaju, ne vide se kada se čitava scena „odzumira“ i dovede u perspektivu našeg normalnog pogleda. A, neposredno iza toga dolazi stvarno intrigantna scena, i to je zadnja stvar koju ne mogu odoljeti da ne spomenem, u kojoj fazan jede mrave. Fazan hoda preko zemlje prekrivene mravima, ali sve je prikazano, ne onako kako mi to vidimo, nego onako kako to izgleda jadnim mravima kada toliko „čudovište“ dođe među njih.

Ova zadnja scena, kao i mnoštvo drugih, nespomenutih razvit će u svakom gledatelju osjećaj kakav su o sebi i o ovom svijetu imali stari Grci. Njihova slika svijeta je izgledala tako da je iznad njih, a vrlo često i među njima, bio postavljen čitav njihov panteon, skup bogova sa ljudskim karakteristikama koji su se često, iz dosade, miješali u ljudske stvari i živote i ubijali ih ili nagrađivali, prema vlastitom nahođenju ili sklonostima. Mali ljudi, užurbano se kreću po Zemlji, živeći svoje jadne, kratke živote, dok ih gomila ogromnih, moćnih, besmrtnih bogova gleda s Neba, povremeno se uplićući u njihove sudbine, donoseći im sreću ili nesreću. Vjerojatno na

takav neki način nas doživljavaju mravi, fazani, pauci i slične „zvjerke“ kojima se mi često uplićemo u život i pravimo pravi genocid među njima zato što se želimo igrati s njima ili zato što se nalaze na mjestu koje se nama ne sviđa. Ukoliko npr. kosite travu, mravinjak vam je jedna obična, mala smetnja, koju najčešće lopatom „riješite“ i nastavite dalje sa svojim poslom, ne razmišljajući o tome da ste tim, jednim potezom lopate uništili čitavo prigradsko naselje mrava sa svim pratećim objektima, bolnicom, skladištima, rodilištem i ostalim „ustanovama“.

Ovaj film vas neće natjerati da ne rušite mravinjake, da ne ubijate pauke, da 24 sata proučavate leptire, niti bilo šta slično. To mu nije niti svrha. Svrha mu je, upoznati nas, na jedan novi, originalan i uspješan način s nečim u što gledamo a da to ne vidimo, s nečim što proizvodi zvukove koje mi ili jedva ili nikako ne čujemo itd. Samo po sebi i to je više nego dovoljno, jer teško da ćemo bilo gdje drugo pronaći ovakav skup snimaka napravljenih na jednom malom području, koje se može replicirati na gotovo bilo koji kvadratni kilometar svijeta bilo gdje na Zemlji, osim možda na polovima.

A možda nas ovaj film natjera da odemo i korak dalje, da se zapitamo, ukoliko je takav fascinantan svijet postojao i postoji tako blizu mene, a da ga ja nisam zamjećivao i pridavao mu ikakvu važnost, postoji li možda još nešto takvo oko mene? Možda ima ljudi oko mene, u koje gledam a ne vidim ih, stvari koje mi se govore ali ih ne čujem, sudbina koje se rješavaju baš pred mojim nosom a ja ne reagiram? Kao što je izvrsno prikazano u filmu, mravinjak nije samo komad zemlje, livada nije samo travnata površina, „jaruga“ nije samo mala lokvica vode - nego čitav jedan skriveni, mali svijet koji je samome sebi najvažniji na ovoj zemaljskoj kugli, kao ustalom, i nama naš. Možda otkrijemo da, naizgled, beznačajne osobe koje svaki dan susrećemo imaju svoj vlastiti, životom bogati svijet, koji je barem jednako vrijedan kao i naš, a možda i vrijedniji. Možda otkrijemo da prosjak nije samo još jedna nepogoda, ovaj puta u ljudskom obličju, nego osoba sa svojim duhovnim životom, patnjom i mukama, daleko većim od naših. Možda osoba za šalterom, koja izgleda tako mrzovoljna i koja nas tjera da trošimo svoje dragocjeno vrijeme čekajući „bespotrebno“ u redu, možda ona nije samo „stroj za ovjeravanje papira“, nego i skarabej koji, kada mi ne vidimo, gura ogromnu količinu problema pred sobom svaki dan, količinu problema koja je možda dvostruko veća od nje i herojski izlazi na kraj s njima, daleko od naše „kamere“.

Siguran sam da će svatko od nas pronaći tako nešto, a do tada, uživajte u filmu i upoznajte ovaj zbilja impresivan mikrosvijet, koji živi usporedo s nama i koji zapravo vlada Zemljom. Naime, negdje sam pročitao da ukupna masa svih mrava i insekata višestruko prelazi masu svih ljudi koji trenutno žive na Zemlji, pa kada je već tako, onda je red da im posvetimo barem malo pažnje a ne da ih ignoriramo sve dok nam na neki način ne zasmetaju. U ovom slučaju, „pridavanje pažnje“ ne bi trebalo biti problem jer će nam film zasigurno poboljšati naše viđenje i razumijevanje ovog svijeta, kao i našeg mjesta u njemu. Uživajte!

P.S. Iako kažu da je ljepota u oku promatrača, ipak, ukoliko Vas film zainteresira, pokušajte doći do snimke HD kvalitete (ukoliko je ne budete mogli pronaći, obratite mi se) jer, kao što kaže Descartes u svojim Meditacijama „ono što je u posljedici mora biti sadržano i u uzroku“. Primjenjeno na ovaj film, to bi otprilike značilo da film nema smisla ukoliko snimka nije izvanredna, jer samo snimka pune kvalitete može prenijeti ljepotu i količinu detalja, o kojima sam

pričao, u oku promatrača. Filmska ekipa je utrošila godine rada, napravila posebne leće sa uvećalom samo za ovaj film, da nam prikaže naš svijet viđen očima mrava, pčele, muhe, tako da bi bila šteta da se ljepota svega toga i uloženi trud unište nekom nekvalitetnom snimkom. Sigurno se pitate šta ilustrira ona krupna kap na gornjoj slici? To je kap kiše. Obična krupna kap kiše koju mi najčešće i ne primjećujemo ukoliko ne dolazi u ogromnim količinama. Pravo pitanje glasi: Jeste li se kada zapitali kako se osjeća mali mrav kada s neba na njega padne ovakva „obična, krupna kap kiše“? Otkrijte!

B.M.